

Emberként zenélni, mindentől függetlenül

Pantali Anna interjúja Vida Bernadett karmesterrel, a 4. Doráti Antal Nemzetközi Karmesterverseny legeredményesebb magyar és női versenyzőjével.

Életét végigkísérte a klasszikus zene, s mára már az ország egyik legjobb fiatal karmestere. Vida Bernadettel beszélgettünk útkeresésről, versenyről, a női karmesterség helyzetéről.

Hogyan jött az életedbe a zene iránti szeretet – mindig érdekelt a klasszikus zene?

A családom műkedvelő, mindenki játszott valamilyen hangszeren, de senki sem professzionális szinten . Engem már

kisgyerekként érdekelt a klasszikus zene. Színtisztán emlékszem arra, amikor kilenc-tíz éves koromban egy színházi előadáson Beethoven egyik szonátájának harmadik tételét játszották, ami nekem annyira megtetszett, hogy amire emlékeztem belőle, lepötyögtem zongorán. Ekkor jelent meg bennem a vágy, hogy megtanuljak zongorázni – ugyan valamivel később, de ez be is következett. Arra is emlékszem, amikor az énektanárom Bartók Béla *A kékszakállú herceg várát* mutatta az osztálynak, ami teljesen megbabonázott.

Hogyan kerültél a zenei pályára?

Hat évesen kezdtem el egy énekesiskolába járni, ahol elég sok lehetőségem volt kipróbálni magam a zene különböző területein – jelentse ez a hangszeres tanulmányokat, vagy éppen a kórusban éneklést.

A középiskolában is zene tagozatos voltam. Itt a zene világa sokkal jobban kitágult számomra, és elmélyült bennem a gondolat, hogy valószínűleg a zenével fogok foglalkozni az életem során – de mivel nagyon sok minden érdekelt, nem tudtam volna egyvalamit választani.

Ebben az időszakban kifejezetten fontos szerepet játszott számomra a kórusban éneklés. A karvezetést oktató tanárom a mai napig meghatározó személy a zenei pályám alakulásának kapcsán. Ebben az időszakban egyre jobban elkezdtem terelődni a kórus és a karvezetés irányába.

Mi vezetett el végül a karmesterséghez?

A Zeneakadémia első évében ismerkedtem meg a karmester tanszacos hallgatókkal – inspirálóan hatott rám a munkájuk, így megkérdeztem tőlük, hogy megnézhetném-e az óráikat. Ekkor kerültem kapcsolatba a tanáraikkal, Ligeti Andrással és Medveczky Ádámval, akik megengedték, hogy egész évben bejárjak az óráikra. Később pedig az ő bátorításukra felvételiztem a tanszakra is.

Okozott problémát a saját óráid és a karmesteres órák összehangolása?

Általában ezek az órák esténként voltak, így szerencsére könnyű volt őket összehangolni a saját óráimmal – de ehhez hozzátett, hogy érdekelt az ott folyó munka. Amikor olyannal foglalkozol, amit szeretsz, az nem érződik soknak.

Számomra ez az elfoglaltság felüdülést jelentett. Tetszett a komoly munka, amit a tanszéken folytattak és hirtelen azt vettem észre, hogy én is részese vagyok ennek az elmélyült folyamatnak, amiben különböző művekkel foglalkozhatunk. Ekkor ébredtem rá, hogy rengeteg, számomra ismeretlen tudás vár még rám – felfedeztem egy új világot, ami iszonyatosan inspirált.

Egy időben tanítással is foglalkoztál – hogyan kerültél ebbe a szituációba és milyen élmény volt?

Azt hiszem egy zenész életében általában természetes módon jön el az a pillanat, amikor elkezd tanítani. Ez nálam sem történt másként – összesen három évig tanítottam szolfézszt a Fischer Annie és a Pollack Mihály zeneiskolákban.

A gyerekek mindig tükröt tartottak nekem, ami által nagyon sokat tudtam fejlődni tanárként, és emberként is. Fel kellett mérnem, hogy mit tudok nekik megtanítani – mi az, amit be tudnak fogadni; amire szükségük van. Kisebb nehezítés volt, hogy a gyerekek különböző szintű ismeretekkel rendelkeztek, amit nagy feladat volt összefésülni. De mivel szeretem a kihívásokat, szerettem ezzel foglalkozni, és a gyerekekkel is nagyon jól kijöttem.

Jelenleg a győri Széchenyi István Egyetem zenekari karmester mesterszakán tanulsz. Miért ide jelentkezted?

Viszonylag későn kaptam információt arról, hogy Győrben indul egy ilyen képzés, így tulajdonképpen a legutolsó pillanatban jelentkeztem. Egy új képzés mindig nagyon izgalmas, de számomra leginkább Győriványi Ráth György neve volt kecsegtető. Ő egy nagy tapasztalattal rendelkező, bel-és külföldön is nagy névnek számító karmester és oktató. Az évfolyam három fővel indult, mostmár öten vagyunk a tanszakon, én jelenleg már a másodéves végzős osztályban tanulok.

Miből áll a képzés?

A képzésen az általános melléktárgyak mellett a főtárgyaink egy napba sűrítődnek össze.

Ez azt jelenti, hogy pénteken egész nap bent vagyunk. Különböző projekteken dolgozunk – idén például az

operavezénylés kurzus keretein belül Mozart *Apollo et Hyacinthus* operáját visszük színre. Emellett készülünk kamaraprodukciókkal is: november végén Dvořák *fúvós szerenádját* fogjuk bemutatni az egyetemen, zenekari gyakorlatként pedig Csajkovszkij műveket vezénylünk. Ennél nagyban segítenek a vezényléstechnika órák, ahol különböző perspektívákból vizsgáljuk meg, hogy mire van szüksége a zenekarnak – mit és hogy tegyen a karmester.

Részt vettél a IV. Doráti Antal Nemzetközi Karmesterversenyen, ahol egészen az elődöntőig jutottál. Kik vehettek részt az eseményen?

Ez egy világverseny volt, bár én inkább a megmérettetés szót preferálom.

A világ minden tájáról érkeztek versenyzők: Az USA-ból, Brazíliából, Kubából, Venezuelából, Spanyolországból, Litvániából, Németországból, Franciaországból, Izraelből, Kínából, Japánból, Olaszországból, Szlovéniából, Ukrajnából. Koreából, Thaiföldről, Kazahsztánból, meg persze Magyarországról.

Mivel nem szabtak meg korhatárt, a versenyzők kora is igen széles skálán mozgott. A legfiatalabb karmesternek járó díjat például egy tizenkilenc éves kínai fiú nyerte el.

Az elődöntőbe hatan jutottunk be, egy kubai, egy brazil, két japán, egy olasz versenyző és én.

Hogyan zajlott a verseny?

A budapesti megmérettetés öt napig tartott - ide harminchatan jutottak be a négyszáz indulóból. Az első fordulóban minden karmesternek tizenhat perc jutott két mű elpróbálására. Az én esetemben 10 perc jutott Beethoven *Egmont nyitányára*, és 6 perc a Rossini *Hamupipőke nyitányára*. Amikor ilyen kevés időt

kap egy darab elpróbálására, a karmester igyekszik mindent hatékonyan megmutatni. A tanáraimtól is azt tanultam, hogy mozdulatainkkal törekedjünk minél jobban kifejezni a zenét és minél kevesebbet beszéljünk a zenekarhoz. Ha viszont szükséges, hogy instruáljuk őket, az legyen lényegre törő. Ebben a fordulóban külön izgalmassá tette a feladatot, hogy a MÁV Szimfonikus Zenekarral dolgoztam, de mégis angolul kellett próbálnom velük, mert a tizenöt fős zsűriből csupán ketten voltak magyarok.

Nekem ez jófajta kihívás volt, mert még soha nem csináltam ilyet – a verseny első napján derült ki, hogy angolul kell próbálnom, és a biztonság kedvéért előtte átpörgettem magamban a szakszavakat. Izgalommal várom, hogy hosszabb próbafolyamatokat vezessek végig angolul, ha alkalmam adódik rá.

A versenyen két különdíjat is elnyertél: a legjobb magyar és legjobb női karmesterként ismertek el. Mit jelentenek ezek a díjak a gyakorlatban, és hogyan élted meg ezt az elismerést?

Az általam elnyert különdíjak lehetőséget adnak arra, hogy koncertet vezényelhessek a Budapesti Filharmóniai Társasággal, illetve a Győri Nemzeti Színházzal, ami óriási megtiszteltetés számomra.

Természetesen nagyon jól esett az elismerés, ugyanakkor azt gondolom, hogy a zenei teljesítmény megítélésében talán nem a nemeknek kellene hangsúlyt kapniuk.

Számomra mindig az a fontos, hogy a munkámat, a zenei elképzeléseimet és a próbafolyamatban való jelenlétemet értékeljék, függetlenül attól, hogy nő vagyok.

Tudom, hogy a női karmesterek jelenléte még viszonylag új jelenség, és országonként eltérő a hozzáállás ehhez a kérdéshez – Magyarországon még van tér a fejlődésre és párbeszédre. Bizakodom, hogy előbb utóbb nyitottabbá válnak az emberek ebben a kérdésben. Sokan úgy állnak hozzá, hogy egy nő nem tud vezetni, mert a vezetői szerepet a férfiakhoz kapcsolják – ez valahol természetes, mert sokáig így volt a megszokott. Azonban már más időket élünk: azt, hogy kiből lesz jó vezető, annak kéne eldöntenie, hogy milyen zenész, hogyan tud a zenekarral bánni – hogyan képes a nemétől függetlenül, emberként teljesíteni.

Mi volt számodra a verseny legfőbb tanulsága?

Megtanultam, hogy a karmesternek mindig ugyanaz a feladata, függetlenül attól, hogy milyen zenekarral dolgozik: próbálni velük, és minél jobb szintre emelni a művet. Nekem ebben az esetben azt kellett megértenem, hogy nem befolyásolhat semmilyen körülmény, hanem tennem kell a dolgom, energiát adnom a zenekarnak, kihozni belőlük a legtöbbet.